

Коробова І. В. Проблема реалізації діяльнісного підходу у процесі навчання фізики [Текст] / О. В. Буряк, І. В. Коробова // Пошук молодих. Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні питання методики навчання природничо-математичних дисциплін» / Укладач : Шарко В. Д. – Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2011. – Вип. 10. – С. 12-14.

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ

Буряк О. В., Коробова І.В.

Херсонський державний університет

Процес навчання та його ефективність залишалися завжди актуальними. З часом педагогічні та методичні аспекти навчання удосконалювались, але одні ставали застарілими, на їх місце приходили нові. Та все ж таки провідне місце займала діяльність людини, саме через діяльність людина у всі часи отримувала знання. Тому діяльність у навчанні, розглядається як один з найефективніших і сучасних педагогічних прийомів.

Мета статті - розкриття змісту діяльнісного підходу в процесі навчання фізики в загальноосвітніх навчальних закладах.

Поставлена мета зумовила необхідність розв'язання наступних задач:

- 1) вивчення науково-методичних джерел з проблеми дослідження;
- 2) з'ясування сутності та шляхів реалізації діяльнісного підходу у процесі навчання фізики;
- 3) аналіз результатів застосування зазначеного підходу у процесі навчання фізики учнів 7-9 класів загальноосвітньої школи.

Одним з основних методів інновацій є застосування діяльнісного підходу під час навчання фізики в школі. Серед науковців склалася думка про те, що центральною ідеєю діяльнісного підходу є інтелектуальний та моральний розвиток дитини на основі спонукання її до різноманітної доцільної діяльності, що робить продуктивним освітній процес [3].

Розглянемо детальніше поняття «діяльність» та «підхід». Як зазначає Е.М.Браверман, **діяльність** – це робота, заняття, праця, але такі, які викликають в людині чи навколишнім світі кардинальні зміни, тобто зміни, направлені на перетворювання дійсності [1].

У сучасних довідниках слово «**підхід**» розкривається як сукупність прийомів, способів.

Діяльнісний підхід **ґрунтується** на визнанні того факту, що діяльність є основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. Цей факт обумовлює необхідність реалізації в педагогічному дослідженні і практиці діяльнісного підходу, що тісно пов'язаний із особистісним.

Реалізація діяльнісного підходу **передбачає** спеціальну організацію учителем навчально-пізнавальної діяльності учня, спрямовану на його активізацію і переведення в позицію суб'єкта пізнання, праці та спілкування, що, в свою чергу, **передбачає вироблення умінь обирати ціль, планувати діяльність, організовувати, виконувати, регулювати, контролювати її, аналізувати і оцінювати її результати.**

Як зазначає Г.А.Атанов, **діяльність вчителя** при цьому повинна складатися з таких **елементів**:

- 1) планування (формулювання мети, вибір типу уроку, методів і прийомів навчання тощо);
- 2) організація (підготовка технічних засобів навчання);
- 3) стимулювання (збудження пізнавального інтересу учнів, розвиток у них почуття обов'язку та відповідальності);
- 4) контроль і регулювання (виявляє утруднення і недоліки в діяльності учнів, вносить корективи в організацію навчання);
- 5) аналіз результатів [2].

Як же організувати діяльність учнів на уроці? Для цього треба запропонувати їм виконати **навчальне завдання**, яке вважають головним компонентом навчальної діяльності. Між навчальним і практичним завданням існує суттєва різниця. У практичному завданні основне —

отримання шуканого результату. Навчальне завдання — це **таке, в ході розв'язання якого відбувається засвоєння поняття або заданого способу дій**. Відмінність між практичним і навчальним завданням можна проілюструвати на наступному прикладі. Учень розв'язує задачу з фізики про визначення швидкості пішохода. Практичне завдання полягає у тому, щоб визначити, з якою швидкістю рухався пішохід. Навчальне завдання — сформуванню вміння визначати швидкість на основі її зв'язку з переміщенням і часом. У ході діяльності по виконанню навчального завдання учень виконує навчальні дії, навчальні операції, дії з контролю за правильністю процесу здійснення способу дії та дії з оцінки ступеня освоєння [2].

Реалізація діяльнісного підходу, як одного із шляхів активізації пізнавальної діяльності учнів з фізики в загальноосвітній школі, може мати різні форми, подані на рисунку 1.

Під час проходження педагогічної практики у загальноосвітній школі нами було проведено анкетування вчителів фізики з метою виявлення ступеня поширення діяльнісного підходу до навчання учнів у зазначених навчальних закладах.

На запитання: «В якій мірі Ви використовуєте діяльнісний підхід на уроках? Як саме?» - були отримані відповіді, які показали, що діяльнісний підхід використовують на максимальному рівні - 56%, на середньому рівні - 28%, використання лише деяких елементів - 11%, взагалі не використовують - 5%.

Але, незважаючи на такі позитивні відповіді, відвідування уроків вчителів показало, що цей підхід використовується ще недостатньо. На нашу думку, причиною такого становища є низький рівень обізнаності вчителів у наведених формах діяльнісного підходу. Опитування і спостереження показало, що найбільш поширеними формами є дискусія, рольова гра, робота учнів в групах, участь в експериментах. Такі ж форми, як захист пошукових робіт у системі МАН, розвиток дивергентного мислення учнів, позакласна та гурткова робота поширені недостатньо. Саме такими формами можливо

зацікавити учнів, щоб вони не виконували завдання автоматично, а творчо та мислячи.

Рис. 1. Реалізація діяльнісного підходу у навчанні фізики

Отже, діяльнісний підхід є одним із найефективніших методів навчання. Через діяльність учні здобувають знання, уміння та навички. Вчитель постає як організатор навчальної пізнавальної діяльності учнів.

Список використаних джерел:

1. Преподавание физики, развивающее ученика. Кн.1. Подходы компоненты, уроки, задания / Сост. и под ред. Э.М.Браверман: Пособие для учителей и методистов. – М.: Ассоциация учителей физики (Обучение ориентированное на личность) , 2003. – 400 с.
2. Атанов Г.А. Деятельностный подход в обучении. – Донецк: «ЕАИ-пресс», 2001. – 160 с.

3. Ярох.С. Діяльнісний підхід у проведенні уроку на тему «Взаємодія тіл. Сила» // Фізика та астрономія в школі. – 2010. – №2.